

Michal OLBERT, *Zajatecký tábor a tábor nucených prací Vojna v dobové reflexi obyvatelstva Příbramska*, Bakalářská práce Historického ústavu FF JU, České Budějovice 2009, 68 s., včetně 1. mapové přílohy, 1 tabulky a 6 barevných fotografií.

Posudek oponenta bakalářské práce

Student Historického ústavu FF JU Michal Olbert si ve své zdařilé bakalářské práci, kterou nazval *Zajatecký tábor a tábor nucených prací Vojna v dobové reflexi obyvatelstva Příbramska*, dal za hlavní cíl zachytit proces pohledu na tábor Vojna „očima prostých lidí“.

Autor již v Anotaci své bakalářské práce přehledně napsal:

„Má práce Tábor Vojna a jeho reflexe obyvateli na Příbramsku je pohled na tento tábor očima prostých lidí. Pro některé z nich toto místo znamenalo pracovní příležitost, pro jiné místo, kam se nikdy nechtěli dostat. Popisují zde vývoj tábora a jeho fungování jako celku – život v něm, těžbu uranu a jiné práce, které byly denního režimu odsouzených. Z životních příběhů několika pamětníků si můžeme vytvořit obrázek o tom, jak lidé vnímali tábor Vojna a jestli měl nějaký vliv na jejich osobní život.

V příloze můžeme najít lokalizaci, detailní pláněk tábora a fotografie jak dobové, tak i ze současnosti.“

Důležité také je, že tato bakalářská práce je uvedena výstižným citátem: *„Jediný klad v tomto táboře (Tábor Vojna, pozn. Autora) je snad ten, že náš třídní nepřítel pozná v plné síle fyzickou práci a že si bude po odpykání trestu vážit jakékoliv manuální práce.“*

Práce si kladla za úkol přiblížit svému čtenáři onen velice dramatický proces každodenního života „přinucených obyvatel“ tábora Vojna. Autor chtěl názorně dokázat, že jde o jeho vlastní pokus, jak doplnit ono tzv. „bílé místo v našich dějinách“ v již publikované literatuře a vyjádřit tak nový pohled na toto téma v podobě hledání odpovědí na otázky: *„Jaký měli na toto zařízení a jeho osazenstvo názor obyvatelé v okolí? Co si mysleli civilní zaměstnanci v uranových dolech, kteří se s vězni setkávali přes deset let v podzemí v místech, kde člověk nehledí na politické názory, ale snaží se pouze splnit normy pracovního plánu?“* (s. 10). Autor si současně uvědomoval, že velké množství svědků již není možno vyslechnout a současně ti, které se mu zdařilo najít a hovořit s nimi, nemohou být, z důvodů časové prodlevy delší jak půl století, již zcela objektivní a věcně přesní.

Bakalářská práce se proto člení na tyto základní části:

1. *Úvod* (s. 9-11) je věnovaný autorem k problematice výběr tématu (včetně významu těžby uranu v ČSR pro SSSR po roce 1945 sloužícího pro výrobu sovětské atomové bomby), ke kritice pramenů a literatury a k použitým metodám práce.

Následuje druhá kapitola nazvaná: 2. *Tábor Vojna* (s. 12-29), ve kterém navozuje důležité a osudové téma: 2.1. *Zajatecký tábor* (s. 12-15), 2.2. *Tábory nucené práce (TNP)* – (s. 16-17), 2.2.1. *Tábor TNP Příbram – Vojna* (s. 18-23), 2.3. *Uranové nápravné pracovní tábory 1949-1953 (NTP - U)* – (s. 24-29), 2.3.1. *Bunkr* (s. 28), 2.3.2. *Stávka na Vojně* (s. 28-29).

Lze plným právem říci, že těžišťe a hlavní autorův přínos celé jeho bakalářské práce představují zejména kapitoly 2. a 3.

Třetí kapitola 3. *Vzpomínky pamětníků* (s. 30-56) přehledně a výstižně pojednává o vzpomínkách 4 pamětníků, pana Stanislava Placatky, který pracoval v dolech jako elektrikář (s. 30-42), Stanislava Drnce, který v dolech nastoupil, když jeho rodině v 50. letech byla znárodněna továrna (s. 43-47), Oldřicha Fouse, pracujícího v dolech v letech 1953-1960 jako střelní mistr (s. 48-54), Jana Voříška, který pracoval v rožmitálské pobočce podniku Agrostroj a který s vězni neměl žádné přímé zkušenosti (s. 55-56). Právě jeho výpovědi prezentují a zastupují většinu obyvatelstva, které samo, ve své převažující většině, nemělo o věznicích a

táborech potřebné informace (tedy většinou minimum či vůbec žádné!) a proto také vše, co mohli znát a vědět, bylo pouze z doslechu („septandy“ = JPP = „jedna paní povídala“!) nebo také (pouze na Příbramsku a v okolí dalších lágrů z vyprávění lidí, kteří se pohybovali a pracovali mezi uvězněnými! Jednalo se o civilní pracovníky, z nichž se nikdo po roce 1951 nedostal za oplocení tábora Vojna, což však také výrazně ovlivňovalo jejich výpovědi. Autor práce nechal výpovědi „*samotných svědků v původní podobě, jelikož jsem se snažil ponechat největší možnou míru autenticity rozhovoru. To znamená, že některé výrazy odrážejí starší fráze, dialekt nebo pouze jiné gramatické návyky narátora jsou tu neupravené. V textu je ovšem doplněna interpunkce a občas jsou provedené i jisté stylistické a syntaktické úpravy, a to z důvodu lepšího porozumění textu*“ (s. 30).

Následuje část 4. Závěr (s. 57-59), ve které autor provádí srovnání dosažených výsledků svého bádání, ve kterém uvádí: „*Cílem práce bylo ukázat jiný pohled na tábor Příbram-Vojna. A to nejenom jako místo určené k internaci nežádoucích osob, ale také jako místo, kde obyvatelé Příbramska mohli najít pracovní příležitost. V několika málo vzniklých studiích se totiž popisuje převážně samotný tábor a život v něm. Zatím se vždy pracovalo pouze výpověďmi samotných uvězněných. Naproti tomu já jsem se pokusil sepsat názory a vzpomínky několika horníků, kteří se s těmito vězni setkávali.*“ (s. 57).

Nedílnou součástí práce je i 5. Seznam zkratek (s. 60), 6. Seznam pramenů a literatury (s. 61-63) a 7. Seznam obrazových příloh (s. 64).

Je sice možno připustit okolnost či variantu, že autor mohl podchytit a zpracovat více pamětníků a že by tím jeho bakalářská práce mohla být nesporně ještě tzv. „hodnotnější“ (resp. měla mnohem větší výpovědní hodnotu), ale to by jistě vedlo k mnohem většímu stránkovému rozsahu a i tak její klady nám zde jednoznačně převažují. Jako oponent této bakalářské práce také hodnotím pozitivně i to, jak asi opravdu velký a potřebný um a čas byl věnován rozhovorům s dobovými pamětníky. Už jejich získávání k ochotě vypovídat bylo pro autora nepochybně velkou výzvou a následně i velice důležitou „výhrou“! Oceňuji i správně kladené otázky a snahu vše zasadit do potřebného dobového kontextu 40. a 50. let 20. století. Osobně musím poznamenat, že jsem si celou 3. kapitolu oponované práce pročetl opravdu s mimořádnou chutí (tzv. „na jeden zátah“ či „jedním dechem“!).

Závěrem je proto možno konstatovat, že současná bakalářská práce Michala Olberta splňuje všechny požadavky kladené na tento druh práce a má i nezbytné předpoklady pro její úspěšné obhájení.

Proto s velkým potěšením předloženou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 21. srpna 2009



PhDr. et PaedDr. Jiří DVORÁK, Ph.D.